

ОСНОВНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті аналізуються основні ресурси мережі інтернет, що належать до соціально-комунікаційних технологій, їх вплив на молодь. Наводяться дані опитувань молоді вищих навчальних закладів щодо інтернет-мережі та використання її ресурсів.

Ключові слова: соціально-комунікаційна технологія, інтернет-технології, інтернет-спілкування, чати, блоги, відео конференції, соціальні мережі.

В статье анализируются основные ресурсы сети интернет, относящиеся к социально-коммуникационным технологиям, их влияние на молодежь. Приводятся данные опросов молодежи высших учебных заведений относительно интернет-сети и использования ее ресурсов.

Ключевые слова: социально-коммуникационная технология, интернет-технологии, интернет-общение, чаты, блоги, видеоконференции, социальные сети.

The article analyzes key internet resources related to social and communication technologies and their impact on youth. The survey data about internet and usage of its resources by young people from high school is given.

Key words: social and communication technology, internet technologies, internet chat, chat rooms, blogs, video conferencing, social networking.

Сучасне інформаційне суспільство характеризується доступом до значних обсягів різноманітної інформації. Споживачем такої інформації є і студентська молодь вищих навчальних закладів як активна частина суспільства, що навчається, розвивається, самовдосконалюється, а в майбутньому займатиме основні позиції в суспільстві.

Соціально-комунікаційні технології мережі інтернет користуються великою популярністю в молоді, тому актуальними є питання дослідження їх впливу на студентську молодь в ракурсі збереження соціальних цінностей та набуття нею позитивних соціальних ознак. Сьогодні студенти потребують особливої уваги держави і громадськості, тому що саме вони через кілька років будуть ядром української інтелігенції, від якої багато в чому буде залежати розвиток суспільства, його культура та напрямки трансформацій. Студентство – майбутня еліта нашої країни, яка визначатиме її обличчя [2].

Метою дослідження є огляд основних комунікаційних ресурсів мережі інтернет, виявлення позитивного та негативного впливу їх на життя студентів вузу, порівняльний аналіз соціологічних досліджень студентів різних вишів.

Інформаційно-комунікаційні технології мережі інтернет досліджували такі науковці: Г. Фасхутдінова, В. Михайлов, С. Михайлов, А. Напалков, С. Ушкін, А. Радкевич, Д. Соловйов, Н. Марченкова, О. Красницька, І. Загарницька, М. Дрепа та ін. [1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 13].

Багатогрannим ресурсом інформаційного суспільства є інтернет, оскільки він виконує функцію запам'ятовування і зберігання інформації, тобто функцію пам'яті, а також є засобом розповсюдження, зберігання і обміну інформацією, стержневим елементом інфраструктури інформаційного суспільства [5].

Інтернет все більше стає соціальним інститутом, в якому вбудовуються численні соціальні і суспільні організації. Розуміння ролі інтернету в житті сучасної людини та впливу на її особистість є важливим кроком щодо ефективного використання комунікаційних ресурсів мережі. З появою інтернету було створено нове комунікаційне середовище, яке постійно втягує в себе різноманітні фрагменти соціуму [5].

Інформаційно-комунікаційне середовище мережі інтернет дає змогу молоді не тільки спілкуватися, а й обмінюватись інформацією, знаходити необхідні ресурси та об'єднувати їх, копіювати, тиражувати, викладати в соціальних мережах свої фото та відео, вести щоденники (блоги) і презентувати себе. Тобто таке середовище можна назвати комунікаційним і соціальним інститутом.

Комуникаційні інститути є тими органами, через які суспільство за допомогою соціальних структур створює і розповсюджує інформацію. Як соціокультурний інститут інтернет виконує інформаційну і комунікаційну функцію, яка розвивається за рахунок створення служб, подібних до традиційних засобів спілкування, але ці засоби переважають традиційні за їх можливостями [6].

Характерними особливостями «віртуального» типу спілкування, які стають усе помітнішими в сучасному житті є такі: віртуальність, інтерактивність, гіпертекстуальність, глобальність, креативність, анонімність, мозаїчність [5].

Для анкетного опитування в Київському національному університеті культури і мистецтв (КНУКіМ) були вибрані студенти різних спеціальностей (менеджери соціокультурної діяльності, комп'ютерні науки, документознавство, соціологія, економіка підприємства) та курсів (I–V).

На запитання «для чого в основному Вам потрібен інтернет?» студенти КНУКіМ дали такі відповіді: для спілкування – 25% (94 студенти); для дозвілля – 20% (77 студентів); для пошуку і зберігання інформації – 55% (152 студенти), з них 59 студентів обрали відповідь «для всього» (дозвілля, спілкування, пошуку і збереження інформації). Тобто студенти КНУКіМ використовують інтернет переважно для навчання.

Студенти Маріупольського університету дали відповідь, що найчастіше їх (42% опитуваних) цікавить навчальна інформація, 38% – спілкування, 10% – музика та ін. [8].

Якщо порівняти опитування студентів Мордовського державного університету, то насамперед інтернет потрібний їм для навчання (88% опитуваних), потім – для спілкування (45%), для використання електронної пошти (34%) та для ін. [12].

М. Дрепа у своєму дослідженні профілактики інтернет-залежності студентів вважає, що знаходження кожного дня студентів у мережі інтернет свідчить про їх патологічне зацікавлення глобальною мережею і прагнення до заміщення реального життя віртуальним [1].

Опитування, проведені в Маріупольському державному університеті (2010), показали, що 88% студентів з опитаних користується мережею інтернет майже щодня, 36% – по 1–2 год, 44% – по 3–4 год, 20% – по 5–6 і більше год на день [3].

ІНФОРМАЦІЙНІ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Студенти КНУКіМ відповіли під час опитування (2009) щодо часу перебування в мережі таким чином: більше 5 год на день проводять 10,1% студентів нашого вишу, від 3 до 5 – 27,5%, 1–2 години – 33%, майже не проводять – 2,8%, немає вдома інтернету – в 13,8% студентів.

До соціально-комунікаційних технологій мережі інтернет, якими користується студентська молодь, належать: чати, форуми, відеоконференції, вебінари, скайп, електронна пошта, соціальні мережі тощо.

Спілкування в мережі є опосередкованим і має певні обмеження, що накладаються специфікою тих ресурсів, на які заходить молодь, характеристиками комп’ютера та комп’ютерних програм, наявністю вдома мережі інтернет, її швидкодією та іншими чинниками. Найбільш привабливими особливостями інтернету вважається анонімність, доступність, безпечність, простота використання, хоча з часом ці характеристики стають відносними.

Інтернет за допомогою комп’ютерних технологій здатен запам’ятовувати, зберігати та копіювати величезні обсяги інформації, він є комунікаційним і соціальним інститутом для молоді, створюючи інформаційно-комунікаційне середовище для спілкування за допомогою чатів, електронної пошти, відеоконференцій та вебінарів, форумів, соціальних мереж тощо. В інформаційно-комунікаційному середовищі інтернету комунікація здійснюється в режимі он-лайн і оф-лайн.

Чат – у перекладі з англійської означає «бесіда» – мережевий засіб для швидкого обміну текстовими повідомленнями між користувачами інтернету в режимі реального часу або інтернет-ресурс з можливостями чату, чат-програма, рідше – сам процес обміну текстовими повідомленнями.

Сьогодні роль чатів у спілкуванні зменшується, на що вказує соціологічне дослідження, проведене на одному з російських сайтів («ВотКстати.ру»), на запитання «чи користуєтесь ви чатами в мережі інтернет?» вибірка з 446 осіб засвідчила таку статистику: 60,3% – вказали, що не користуються чатами, бо це пережиток минулого, 5,4% – відповіли, що постійно там перебувають, 5,4% – вперше почули слово «чат» і 28,9% – заходять у чат час від часу [9].

Нині модератори вводять правила користування чатами, прописуючи заборону **флуду** (це той самий спам, але «прилюдний», у форумах, чатах і конференціях), **капсу** (в інтернеті це текст, набраний ВЕЛИКИМИ ЛІТЕРАМИ, розуміється як крик; користувачеві, який зловживає реєстром символів, зазвичай радять: «Не капси» або «Натисни Caps Lock». Без клавіші Caps Lock «кричати» буде не так легко), **троллінгу** (від англ. trolling – написання в інтернеті, зокрема на форумах, у групах новин Usenet, у вікі-проектах провокаційних повідомлень з метою викликати флейм, конфлікти між учасниками, пусті розмови, приниження тощо), використання ненормативної лексики, образ і приниження гідності інших, присутніх у чаті користувачів. Також забороняються рекламні посилання на інші сайти, чати, форуми конкурентів.

Перевагою **електронної** пошти є швидкість надсилання й отримання листів, можливість надсилати малюнки, фото, музику та відео. Сучасні програми забезпечують дизайн сторінки за вашим смаком, можливість надсилання листів одночасно багатьом користувачам, можливості підключення до соціальних мереж та інших ресурсів, вбудованих у поштовій програмі. Також можна підписатися на різноманітні розсилки.

Але користування електронною поштою має і недоліки, що стосується спаму, недостатньої безпеки листування, відкладеного спілкування.

За даними досліджень, електронною поштою користуються 81% студентів КНУКіМ, тобто 19% нею не користуються, хоча реєстрація на будь-яких ресурсах мережі інтернет відбувається, якщо користувач вказує адресу своєї електронної пошти.

Соціологічні дослідження студентів КНУКіМ щодо переваги чату над електронною поштою і форумами засвідчили: 66% віддають перевагу форумам та електронній пошті, 19% – чатам, не визначились із відповіддю – 15% із опитуваних.

Окремою формою спілкування можна виокремити спілкування в так званих MUDs (Multi User Dungeon, Dimension або Domain, російський варіант – МПМ (багатокористувацький світ), також використовуються абревіатури МУД і МАД) – це рольові ігри, в яких користувачі об'єднані в одному віртуальному просторі, близькі до комунікації в чаті тому, що відбуваються в он-лайн, але відрізняються наявністю в них цілі – виграти [4].

Skype – це програма для зв’язку з друзями, що живуть у різних кінцях світу в режимі реального часу; безкоштовне програмне забезпечення із закритим кодом, який забезпечує шифрований голосовий зв’язок і відеозв’язок через інтернет між комп’ютерами, а також платні послуги для дзвінків на мобільні і стаціонарні телефони. Програма дає змогу здійснювати конференц-дзвінки (до 25 голосових абонентів, включаючи ініціатора), відеодзвінки (зокрема й відеоконференції до 10 абонентів), а також забезпечує передачу текстових повідомлень (чат) і файлів. Є можливість замість зображення з веб-камери передавати зображення з екрана монітора.

Вебінар – це інтерактивна технологія, в якій слухачі не лише споглядають те, що говорить і показує доповідач, а й можуть ставити запитання усно або письмово безпосередньо під час розмови, в режимі реального часу. Доповідач також «бачить» усіх учасників і може звертатися до них із запитаннями.

Відеоконференція – це комп’ютерна технологія, яка допомагає людям бачити і чути один одного, обмінюватися інформацією і спільно її обробляти в реальному режимі часу завдяки спеціалізованим системам відеоконференцій (ВКС). Відеоконференції застосовується в багатьох галузях: в управлінні, медицині, дистанційному навчанні тощо. Хоча вони не замінюють особистого спілкування, але дають можливості домогтися принципово нового рівня спілкування людей, інколи розділених багатьма тисячами кілометрів. Коли є змога стежити за жестикуляцією і мімікою співрозмовника, коефіцієнт корисної дії сприйняття інформації значно збільшується.

Більшість студентів, які мають доступ до мережі інтернет, зареєстровані також у **соціальних мережах**. Це пов’язано з тим, що там можна поспілкуватися зі своїми друзями, подивитися новини, відкласти на потім неприскінні дії, справи і думки, втекти від самотності, знайти друзів за інтересами, однокласників, знайомих, переглянути їхніх знайомих і т. д. У соціальних мережах застосовують багато комунікаційних технологій, різноманітних ресурсів, які постійно вдосконалюються з метою зацікавлення все більшої кількості людей до них.

Позитиви та негативи соціальних мереж студенти Маріупольського державного університету визначили таким чином: позитивне – це спілкування з друзями на відстані, швидка та дешева комунікація, оперативний обмін інформацією, нові знайомства. Негативне – це психологічна залежність, марна трата часу, шкода здоров'ю, заміна реального спілкування віртуальним [3].

Головною метою використання соціальних мереж для 82,7% львівських студентів є спілкування із друзями, для 60,5% – обмін інформацією, 39,7% – перегляд фото, 37,8% – прослуховування аудіо, 35,1% – перегляд відео, 10,5% – гра в ігри [11].

Спілкування в соціальних мережах відрізняється від спілкування в реальному житті, воно може обмежуватися за допомогою «лайків». «Лайк» – це лаконічне вираження взаємин і найпростіший спосіб отримати й виявити прихильність, на нього не потрібно витрачати час та енергію. Фахівці зауважують, що нині стає менше коментарів і більше перепостів та «лайків» [10].

Незважаючи на привабливість спілкування в інтернеті, більшість студентів КНУКіМ все-таки хочуть спілкуватися зі своїми друзьями в реальному житті. На запитання щодо кількості реальних та віртуальних друзів ми отримали таку відповідь: у 78% опитуваних друзів реальних більше, 13% мають більше друзів у віртуальному просторі, не визначилися – 9% опитуваних.

Позитивними соціальними наслідками інформаційно-комунікаційних взаємодій, на думку Г. Фасхутдинової, є такі: розширення культурних зв'язків між людьми різних регіонів, національних традицій; створення нових засобів комунікації, які роблять відстані між людьми умовними; формування нових культурних цінностей у масштабах світового рівня; розширення варіантів спілкування; доступність величезного обсягу інформації; розвиток сфери міжнародного та особистого співробітництва в галузі наукових пошуків з подальшим обміном інформацією [13]. Н. Марченкова вказує на позитивні аспекти особистісного розвитку за допомогою інтернет-спілкування: подолання комунікаційного дефіциту, розширення кола спілкування, підвищення інформованості в обговорюваних питаннях. За допомогою інтернету молода людина може брати участь в економічному, культурному, політичному, науковому житті суспільства [4].

До негативних наслідків можна віднести такі: штучне спілкування між людьми потіснило реальне; потенційні когнітивні можливості поряд із розширенням світогляду призводять до соціальної замкнутості індивіда; у процесі інформаційно-комунікаційних взаємодій відбувається інтенсивний процес переоцінки цінностей, ідей, знань; стає важко розібратися з великим обсягом інформації; спостерігається деградація мовної сфери. Віртуалізація постає як заміна реальності образами, у результаті чого людина звільняє себе від суспільства й приналежності до будь-яких форм персональної та соціальної ідентичності. Інтернет є середовищем розвитку віртуальних спільнот, альтернативних реальному суспільству [13].

У соціально-комунікаційному середовищі мережі інтернет використовується певна мова, що відрізняється від реальної мови спілкування, вона пов'язана зі знаковими системами. Вербална мова замінюється мовою жестів. Спілкування можна уявити у вигляді трьох позицій: я та інший, я і другі, я і всі інші. Це сприяє тому, що в мережі існує можливість загубити навички мислити послідовно, структурно.

Віртуальна реальність створює ілюзію задоволення більшості потреб студента, пропагуючи легкодоступні, очевидні переваги перед реальністю за допомогою можливості створення нового образу «я», програвання різних соціальних ролей, можливості анонімних соціальних контактів і вільного доступу до великої кількості інформації [1]. Вказуючи на негативні аспекти спілкування в мережі, психологи відмічають, що, перебуваючи тривалий час у соціальних мережах, люди відвикають робити довгострокові висновки і нести відповідальність за свої вчинки, тому що вони не бачать зв'язку між справами і повідомленнями. Споживаючи інформацію, не пов'язану між собою, людина може впасти в інформаційний транс.

Варто звернути увагу на те, що в інтернеті передача інформації здійснюється не послідовно, а певними частинами. При цьому скорочується змістовність таких повідомлень, великі тексти користувачами читаються менше. Наслідки квантування пов'язані з тим, що, отримуючи різнопланову інформацію в мережі, людина змушенана її певним чином структурувати.

У реальному світі людина повинна діяти ціле спрямовано, а триває перебування в мережі призводить до розладу цілей. Наприклад, стрічка новин дезорієнтує користувачів інтернету, якщо в них немає виважених поглядів на ті події, що відбуваються, і особистого розуміння, куди й навіщо вона рухається.

Отже, спілкування в мережі інтернет за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій – це виклик часу. Воно має свої позитивні та негативні сторони, але безумовно в майбутньому буде постійно вдосконалюватися, забезпечуючи найрізноманітніші забаганки користувачів.

Перебування в мережі – це знаходження у віртуальному комунікаційному середовищі і спілкування за допомогою знакових систем, що спричиняє штучне спілкування, відріваність від реального життя, уникання вирішення особистих проблем, насамперед комунікаційних, та деяких психофізіологічних проблем у молоді.

Основними напрямками психологічної профілактики інтернет-залежності є такі: інформування про механізми впливу мережі інтернет на особистість, методи діагностики й наслідки інтернет-залежності; вироблення стратегій функціональної поведінки; розвиток стійкості до негативних соціальних впливів, формування внутрішньоособистісних мотивів і системи цінностей, що відповідають здоровому способу життя, розвиток особистісних ресурсів інтернет-залежних студентів з метою ініціації їх особистісного зростання, розвиток навичок досягнення особистісних цілей у реальному житті [7].

Таким чином, інтернет-технології здійснюють і позитивний вплив на студентську молодь (наприклад, наявність цікавої та необхідної інформації, можливість відеонавчання, спілкування з друзями), так і негативний (інтернет-залежність, наявність неструктурованої і некорисної інформації, продукування флуду, втрачений час).

Під час дослідження ми дійшли до висновку, що переважно, проходячи через досвід перебування в інформаційно-комунікаційному середовищі інтернету, студенти починають розуміти негативний вплив від тривалого перебування в соцмережах, великих обсягів неструктурованої інформації, флулу, спаму тощо і надають перевагу тим ресурсам, які їм необхідні для навчальної діяльності, щоб уникнути інтернет-залежності та частіше спілкуватися з друзями в режимі реального часу.

Література

1. Дрепа М. И. Психологическая профилактика Интернет-зависимости у студентов [Электронный ресурс]: автореф. дис. на соиск. ученой степени канд. психол. наук / М. И. Дрепа, 2010. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/psikhologicheskaya-profilaktika-internet-zavisimosti-u-studentov>.
2. Загарницька І. І. Художнє виховання як чинник формування чуттєвої культури студентської молоді: дис. ... канд. філос. наук: 09.00.04 / Ірина Іванівна Загарницька. – К., 2007. – 205 с.
3. Красницька О. А. Вплив INTERNET-технологій та ресурсів на інформаційну культуру студентської молоді [Електронний ресурс] / О. А. Красницька. – Режим доступу: http://mdgu-kid.at.ua/publ/vpliv_internet_tekhnologij_ta_resursiv_na_informacijnu_kulturu_studentskoji_molodi/1-1-0-30.
4. Марченкова Н. Г. Интернет-социализация молодежи: анализ взаимосвязи с интернет-зависимостью. [Электронный ресурс] / Н. Г. Марченкова // Школа педагога. СПО 4 – 2010. – Режим доступа: <http://elibrary.ru/item.asp?id=13920221>.
5. Михайлов В. А. Особенности развития информационно-коммуникативной среды современного общества / В. А. Михайлов, С. В. Михайлов // Актуальные проблемы теории коммуникации: Сборник научных трудов. – СПб : Изд-во СПбГПУ, 2004. – С. 34–52.
6. Напалков А. А. Интернет как культурный коммуникативный институт. [Электронный ресурс] / А. А. Напалков // Регионология. – Режим доступа: <http://regionsar.ru/node/243>.
7. Психологическая профилактика интернет-зависимости у студентов – часть 3. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pandia.ru/468312/>.
8. Радкевич А. Л. Социальные Интернет-практики россиян в условиях формирования информационного общества [Электронный ресурс]: автореф. дис. на соиск. ученой степени канд. соц. наук: спец. 22.00.06 / А. Л. Радкевич. – Москва, 2009. – Режим доступа: http://www.mosgu.ru/nauchnaya/publications/2009/abstracts/Radkevich_AL.pdf.
9. Результаты опросов и голосований «ВотКстати.ру». [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://votkstati.ru/>.
10. Результаты опросов и голосований «ВотКстати.ру». [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://votkstati.ru/>.
11. Соловьев Д. Свойства Интернета. Интернет как нефизический мир. [Электронный ресурс] / Д. Соловьев. – Режим доступа: <http://cossa.ru/articles/234/13309/>.
12. Соціологічне дослідження на тему «Соціальні мережі: кіберзалежність чи комунікація майбутнього» [Электронный ресурс]: – Л., Режим доступу: <http://www.zaparu.net/studnews/114-statistics/284-social-lviv-students.html>.
13. Ушкін С. Опыт изучения сети Интернет как института социализации. [Электронный ресурс] / С. Ушкін; МГУ. Информационно-аналитический центр «Пареро». – Режим доступа: <http://pareto-center.ru/smi-63.html>.
14. Фасхутдинова Г. А. Информационно-коммуникационные взаимодействия как атрибут развития современного общества [Электронный ресурс]: автореф. дис. канд. фил. наук: спец. 09.00.11 «Социальная философия» / Г. А. Фасхутдинова. – 2009. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/informatsionno-kommunikatsionnye-vzaimodeistviya-kak-atribut-razvitiya-sovremenennogo-obshches>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Антоненко Володимир Степанович – доктор географічних наук, професор кафедри міжнародного туризму Інституту готельно-ресторанного та туристичного бізнесу Київського національного університету культури і мистецтв.

Варич Марина Валеріївна – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики та видавничої справи Інституту журналістики і міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв.

Гончарова Олена Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри культурології Київського національного університету культури і мистецтв.

Грет Галина Петрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри організації видавничої справи, поліграфії і книгорозповсюдження Національного технічного університету України «КПІ».

Гурбанська Антоніна Іванівна – доктор філологічних наук, професор Київського національного університету культури і мистецтв, проректор з наукової роботи.

Дерман Лілія Миколаївна – аспірантка Київського національного університету культури і мистецтв.

Єфанова Катерина В'ячеславівна – здобувач Київського національного університету культури і мистецтв.

Злобіна Олена Геннадіївна – доктор соціологічних наук, професор кафедри соціології Київського національного університету культури і мистецтв.

Козловський Євген Вікторович – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри міжнародного туризму Київського національного університету культури і мистецтв.

Костирия Інна Олександровна – кандидат політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин Інституту журналістики і міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв.

Кочубей Лариса Олександровна – доктор політичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу теоретичних та прикладних проблем політології Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України.

Крупа Інна Петрівна – аспірантка Київського національного університету культури і мистецтв.

Кузьменко Борис Володимирович – доктор технічних наук, професор Київського національного університету культури і мистецтв.

Кунанець Наталя Едуардівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри інформаційних систем та мереж Національного університету «Львівська політехніка»; заступник директора з наукової роботи науково-технічної бібліотеки.

Литвин Аеліта Василівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри реклами та зв’язків з громадськістю Інституту журналістики та міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв.

Литовка Яніна Вікторівна – аспірантка Київського національного університету культури і мистецтв.

Миколасенко Алла Юріївна – аспірантка Київського національного університету культури і мистецтв.

Остапенко Галина Іванівна – старший викладач кафедри комп’ютерних наук Київського національного університету культури і мистецтв.

Петрова Людмила Григорівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри книгознавства і бібліотекознавства Київського національного університету культури і мистецтв.

Поплавський Михайло Михайлович – доктор педагогічних наук, професор, ректор Київського національного університету культури і мистецтв.

Прокопенко Людмила Іванівна – кандидат наук культурології, доцент кафедри книгознавства і бібліотекознавства Київського національного університету культури і мистецтв.

Семеренко Світлана Іванівна – аспірантка Київського національного університету культури і мистецтв, завідуюча бібліотекою позашкільного навчального закладу «Центр дитячої та юнацької творчості» м. Енергодар Запорізької області.

Смирна Леся В'ячеславівна – кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник, начальник відділу міжнародних наукових зв’язків Національної академії мистецтв України.

Соколова Наталя Вікторівна – аспірантка Мариупольського державного університету.

Степченко Кирило Вадимович – доцент, завідувач кафедри менеджменту шоубізнесу Київського національного університету культури і мистецтв, заслужений артист України.

Хавкіна Любов Марківна – доктор наук із соціальних комунікацій, професор кафедри журналістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Шевель Інна Петрівна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології Київського національного університету культури і мистецтв.